

KRONIKA LUBUSKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

LUBUSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE powstało w początkach 1964 r. w wyniku realizacji jednej z wielu inicjatyw społecznych i dążeń władz w sprawie utworzenia na Ziemi Lubuskiej własnego środowiska naukowego. Potrzebę tę dyktował fakt stosunkowo słabego i doraźnego zainteresowania problematyką lubuską przez naukowców z ośrodków akademickich, dyktowały potrzeby społeczno-gospodarcze, jako że nauka wkraczała coraz bardziej w problematykę współczesności, warunkowała dalszy rozwój i postęp społeczno-gospodarczy. Województwo zielonogórskie nie posiadając na tym terenie wyższej uczelni czy też instytutu naukowego nie było objęte systematycznymi badaniami naukowymi. Prace naukowców, głównie historyków i archeologów, Poznania czy Krakowa dotyczyły przede wszystkim problemów przeszłości historycznej ziem wchodzących w skład obecnego województwa zielonogórskiego. W tej sytuacji aktyw społeczny i władze województwa zgodnie postulowały powołanie takiej instytucji naukowej, która koordynowałaby działalność badawczo-naukową, czyniłaby starania w celu zainteresowania problematyką lubuską i pozyskania dla systematycznych prac badawczych pracowników naukowych, podjęłaby próbę kształcenia własnej kadry naukowej związanej z regionem lubuskim na stałe. Taką instytucją miał być Ośrodek Badawczo-Naukowy przy Lubuskim Towarzystwie Kultury, przejęty następnie przez LTN.

Dlatego w kronice uwzględniono i te wydarzenia, które poprzedziły powstanie Lubuskiego Towarzystwa Naukowego, ale wiązały się z kształtowaniem środowiska naukowego. Pierwsze oficjalne przedsięwzięcia w tej dziedzinie notuje się w 1958 r. okres po 1958 r. to okres dyskusji i polemik, to jeden z etapów, który zamyka fakt powołania Ośrodka Badawczo-Naukowego przy LTK, jednak dyskusje na temat samodzielnej placówki naukowej trwają do roku 1964.

ROK 1958

- MARZEC (22) — narada w Zielonej Górze w sprawie badań naukowych i rozwoju środowiska naukowego na Ziemi Lubuskiej. Udział w naradzie wzięli: pracownicy nauki z Poznania, Warszawy i Wrocławia, przedstawiciel KC PZPR tow. prof. Antoni Łyżwański, przedstawiciel PAN prof. dr Witold Hensel, władze woj. zielonogórskiego.

ROK 1962

- KWIECIEŃ (4) — posiedzenie egzekutywy KW i powołanie komisji dla opracowania materiałów nt. stanu i perspektyw badań naukowych w woj. zielonogórskim.

- (8) — plenarne posiedzenie Rady LTK i podjęcie uchwały o powołaniu do życia Ośrodka Badawczo-Naukowego przy LTK.

- (29) — spotkanie I sekretarza KW Tadeusza Wieczorka z prezydium LTK, które przedstawiło całokształt spraw związanych z utworzeniem Ośrodka Badawczo-Naukowego przy LTK.

- CZERWIEC (1) — Ośrodek Badawczo-Naukowy LTK rozpoczął swoją działalność w lokalu Stacji Naukowej PTH w gmachu Muzeum Okręgowego, w którym mieści się do tej pory. Sekretarzem naukowym Ośrodka został mgr Jan Muszyński.

— powstanie zespołu prawa finansowego pod kierownictwem naukowym prof. dr Jana Zdzitowieckiego i dr Andrzeja Komara.

— powstanie zespołu szkolnictwa i kultury pod kierownictwem prof. dr Zdzisława Grota.

— powstanie zespołu historii gospodarczej pod kierownictwem prof. dr Czesława Łuczaka.

— powstanie zespołu psychologii pod kierownictwem prof. dr Bolesława Hornowskiego.

— powstanie zespołu archeologicznego pod kierownictwem doc. dr Bogdana Kostrzewskiego.

— powstanie zespołu architektury i urbanistyki pod kierownictwem doc. dr Andrzeja Domańskiego.

- powstanie zespołu socjologii kultury pod kierownictwem dr Sława Krze m i e n i a.
- powstanie zespołu historii Polski Ludowej pod kierownictwem prof. dr Jana Wą s i c k i e g o.
- powstanie zespołu przemysłu kluczowego pod kierownictwem doc. dr Józefa P o p k i e w i c z a.

LIPIEC (23) — przedstawienie spraw związanych z utworzeniem i działalnością Ośrodka Badawczo-Naukowego LTK Prezydium WRN przez kierownictwo Wydziału Kultury PWRN.

WRZESIEŃ (26) — posiedzenie egzekutywy KW, na którym komisja przedłożyła informację o swej działalności i memoriał „Stan i perspektywy badań naukowych w woj. zielonogórskim”.

ROK 1963

STYCZEŃ — posiedzenie Komisji Kultury i Nauki KW w sprawie statutu Lubuskiego Ośrodka Badawczo-Naukowego.

MAJ (22) — posiedzenie egzekutywy KW i podjęcie uchwały „W sprawie rozwoju badań naukowych i kadry naukowej w woj. zielonogórskim”.

PAŹDZIERNIK — posiedzenie Komisji Kultury i Nauki KW: ocena przygotowań do zjazdu założycielskiego LTN,

- ukazała się praca Henryka Piotrowskiego **Przestępczość nieletnich i jej przyczyny**.

ROK 1964

LUTY (22) — powołanie do życia Lubuskiego Towarzystwa Naukowego w Zielonej Górze na I Zjeździe Założycielskim. Udział w Zjeździe wzięło 112 osób w tym: pracownicy nauki, reprezentujący różne ośrodki akademickie: Poznań (12), Warszawa (2), Kraków (3), Wrocław (5), Olsztyn (1), Szczecin (1), młodzi pracownicy i aktyw lubuski, przedstawiciel PAN dr Michał G n i a z d o w s k i, władze województwa z I sekretarzem KW Tadeuszem W i e c z o r k i e m oraz przewodniczącym PWRN Janem L e m b a s e m.

Przemówienie okolicznościowe wygłosił Tadeusz W i e c z o r e k — Zjazdowi przewodniczył przewodniczący Prez. WRN Jan Lembas.

I sekretarz KW. Sprawozdanie z prac przygotowawczych do powołania LTN złożył mgr Jan Muszyński.

W dyskusji zjazdowej głos zabrali:

prof. dr Rudolf Śmiałowski z Krakowa,
prof. dr Jan Wąsicki z Poznania,
doc. dr Józef Popkiewicz z Wrocławia,
dr Michał Gniazdowski z Warszawy,
prof. dr Michał Szczaniecki z Poznania,
dr Sław Krzemiń z Warszawy,
prof. dr Zbigniew Jasicki z Poznania,
dr Elżbieta Dąmbska z Krakowa,
prof. dr Władysław Czapliński z Wrocławia,
doc. dr Bogdan Kostrzewski z Poznania,
doc. dr Andrzej Domański z Krakowa,
prof. dr Stanisława Zajchowska z Poznania,
prof. dr Józef Burszta z Poznania,
prof. dr Maksymilian Kranz z Poznania,
mgr Jerzy Sikora z Olsztyna,
dr Monika Gruchmanowa z Poznania,
dr Wiesław Sauter z Zielonej Góry,
prof. dr Bolesław Hornowski z Poznania,
mgr Grzegorz Chmielewski z Zielonej Góry.

Na zakończenie dyskusji głos zabrał Jan Lembas — przewodniczący PWRN.

Zjazd podjął dwie uchwały:

1. O powołaniu Lubuskiego Towarzystwa Naukowego, oraz przyjęciu Statutu Towarzystwa,
2. O powołaniu Ośrodka Badawczo-Naukowego, wysokości składki członkowskiej, planach pracy, zobowiązaniach finansowych i powołaniu kolegium redakcyjnego Rocznika Lubuskiego.

Prezesem Towarzystwa został prof. dr Jan Wąsicki, wiceprezesem dr Edmund Stuczyński, wybrani:

dr Michał Gniazdowski, doc. dr Bogdan Kostrzewski, prof. dr Bolesław Hornowski, doc. dr Andrzej Domański, doc. dr Józef Popkiewicz, mgr Tadeusz Gielo, mgr Jan Muszyński, mgr Zbigniew Krzyżaniak, mgr Władysław Korcz, mgr Józef Grzelak, dr Czesław Matusiewicz.

Prezydium LTN odbyło w tym samym dniu pierwsze posiedzenie i podjęło uchwałę: o powołaniu na sekretarza Towarzystwa mgr Jana Muszyńskiego, o zatwierdzeniu regulaminu Ośrodka Badawczo-Naukowego, o powołaniu na kierownika Ośrodka mgr Jana Muszyńskiego.

Działalność naukowo-badawcza LTN prowadzona jest w wydziałach (nauk społecznych, nauk rolniczych, nauk technicznych) i komisjach.

Od dnia 22 lutego 1964 r. działały komisje:

- komisja psychologii** — kier. naukowy prof. dr Bolesław Hornowski, sekretarz dr Czesław Matuszewicz,
komisja archeologiczna — kier. naukowy doc. dr Bogdan Kos-trzewski, sekretarz mgr Adam Kołodziejski,
komisja historii — kier. naukowy prof. dr Jan Wąsicki, sekretarz mgr Joachim Benyskiewicz,
komisja kultury — kier. naukowy dr Sław Krzemień, sekretarz mgr Andrzej Czarkowski,
komisja oświaty — kier. naukowy prof. dr Zdzisław Grot, sekretarz mgr Bronisław Ratus,
komisja architektury i urbanistyki historycznej — kier. naukowy doc. dr Andrzej Domański, sekretarz mgr Jan Muszyński,
komisja historii gospodarczej — zespół ekonomiczny — kierownik naukowy doc. dr Józef Popkiewicz, sekretarz mgr Włodzimierz Apenit,
zespół historii gospodarczej — kier. naukowy prof. dr Czesław Łuczak, sekretarz mgr Bogdan Kres.

- KWIECIEŃ (13)** — Posiedzenie Prezydium LTN: ustalenie struktury organizacyjnej Towarzystwa i przyjęcie planu pracy na r. 1964.
- CZERWIEC (1)** — Posiedzenie Prezydium LTN: omówienie organizacji sesji naukowej na temat perspektyw rozwoju ekonomicznego woj. zielonogórskiego.
- PAŹDZIERNIK (9)** — Posiedzenie Prezydium LTN: przyjęcie założeń do planu na r. 1965.
- LISTOPAD** — Utworzenie **komisji geografii ekonomicznej**, kier. naukowy prof. dr Stanisława Zajchowska, sekretarz mgr Jan Stanisławczyk,
- GRUDZIEŃ** — Utworzenie **komisji chemii**, kier. naukowy prof. dr Maksymilian Kranz, sekretarz mgr Mikołaj Starynowicz,
- (11) — Utworzenie **komisji etnograficznej**, kier. naukowy prof. dr Józef Burszta, sekretarz mgr Barbara Kołodziejska.
- (15) — Posiedzenie Komisji Kultury i Nauki KW na temat działalności LTN.

R O K 1965

- STYCZEŃ** — Posiedzenie Komisji Kultury i Nauki KW: analiza planu wydawniczego LTN na 1965 r.
- Utworzenie **komisji geograficzno-geologicznej**, kier. naukowy prof. dr Bogumił Krygowski, sekretarz mgr Jan Stanisławczyk.
- (29 — 30) — Sesja naukowa w Zielonej Górze i Gorzowie zorganizowana z okazji 20 rocznicy wyzwolenia Ziemi Lubuskiej z inicjatywy Od-

działu PTH i Stacji Naukowej PTH przy udziale WKFiN i LTN. Referaty wygłosili: prof. dr Jan Wąsicki — **Koncepcja rad narodowych w programie PPR i obozu lewicy**, dr Kazimierz Sobczak — **Operacje wojskowe na Ziemi Lubuskiej w 1945 r.**, mgr Władysław Korcz — **Tradycje polskości na Ziemi Lubuskiej**, dr Wiktor Lemiesz — **Rola byłych polskich robotników przymusowych i b. jeńców w zagospodarowaniu Ziemi Lubuskiej**, mgr Adam Markusfeld — **Organizacja życia politycznego w woj. zielonogórskim w latach 1945—1948**, dr Hieronim Szczegóła — **Z działalności organizacji młodzieżowych w latach 1945—1948**, Początki władzy ludowej na Ziemi Lubuskiej, mgr Romuald Mejnartowicz — **Walka z reakcyjnym podziemiem na Ziemi Lubuskiej w latach 1945—1948**, mgr Joachim Benyskiewicz — **Zmiany w położeniu ludności rodzimej w okresie powojennym**, Adolf Trznadel — **Zmiany w podziale administracyjnym na Ziemi Lubuskiej**, mgr Franciszek Pastwa i mgr Zygmunt Misiołek — **Zasiedlenie Ziemi Lubuskiej w latach 1945—1948**, mgr Edward Dąbrowski — **Badania archeologiczne nad wczesnym średniowieczem w woj. zielonogórskim**, mgr Jan Muszyński — **Organizacja życia naukowego na Ziemi Lubuskiej**, dr Alfred Kucner i mgr Marian Pietrzak — **Charakterystyka zasobów archiwalnych w Wojewódzkim Archiwum Państwowym i Archiwum KW PZPR w Zielonej Górze**.

W dyskusji głos zabrali: prof. dr Michał Szczaniecki, płk. Gmyrek mgr Wł. Korcz. Okolicznościowe przemówienie wygłosili: Tadeusz Wieczorek — I sekretarz KW PZPR, prof. dr Juliusz Bardach — przedstawiciel PAN.

MARZEC (19,20) — Sesja naukowa na temat dorobku Polski Ludowej w dziedzinie kultury i literatury ze szczególnym uwzględnieniem problemów Ziemi Lubuskiej. W sesji wzięło udział: w pierwszym dniu 197 osób, w drugim 272 osoby. Współorganizatorami tej sesji były oddziały Związku Literatów Polskich i Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza. Referaty wygłosili: prof. dr Eugeniusz Sawrymowicz — **Główne tendencje prozy polskiej w okresie XX-lecia Polski Ludowej**, dr Andrzej Lam — **Kierunki rozwoju współczesnej poezji polskiej**, dr Sław Krzemień — **Ojak — Spór o model kultury regionalnej w polskiej socjologii współczesnej**, mgr Stanisław Witold Balicki — **Rozwój dramaturgii w XX-leciu PRL**, red. Wilhelm Szewczyk — **Zielonogórskie środowisko literackie na tle rozwoju literackiego Nadodrza**, mgr Andrzej Czarkowski — **Kształtowanie się środowisk twórczych woj. zielonogórskiego**, Janusz Koniusz — **Spółeczny ruch kulturalny w woj. zielonogórskim**.

W dyskusji głos zabrali: mgr Joachim Benyskiewicz, mgr Eugeniusz Jakubaszek, mgr Wojciech Sadowski, dr Czesław Matusewicz, mgr Bogdan Kres, Stefan Komar, mgr Andrzej Czarkowski, mgr Halina Byszewska.

CZERWIEC — Utworzenie **komisji psychiatrii społecznej**, kier. naukowy doc. dr Stanisław Dąbrowski, sekretarz dr Stanisław Szwedkowicz.

- (9) — Posiedzenie Prezydium LTN: powołanie komitetu redakcyjnego Rocznika Lubuskiego i komisji wydawniczej oraz zatwierdzenie sekretarzy komisji, Przyjęto 49 nowych członków Towarzystwa.

SIERPIEŃ — Ukazanie się **Zeszytu I Materiały komisji archeologicznej LTN**.

PAŹDZIERNIK (8-9) — Sesja naukowa w Głogowie poświęcona wynikom badań architektoniczno-archeologicznych prowadzonych w Głogowie, zorganizowana przy udziale Ministerstwa Kultury i Sztuki, Politechniki Wrocławskiej i PWRN Zielona Góra.

Referaty wygłosili: doc. dr Tadeusz Kozaczewski — **Głogów lewobrzeżny w świetle wykopalisk, i Badania w kolegiacie głogowskiej**, prof. dr Marian Haisig — **Herb miasta Głogowa w świetle zabytków**, dr Tadeusz Lalik — **Powstanie kolegiaty w Głogowie**, dr Ryszard Stus — **Zaprawy w budowlach Głogowa**, dr Hieronim Szczegółka — **Księstwo Głogowskie**, mgr Stanisław Kowalski — **Romańska bazylika św. Mikołaja**, mgr Edward Dąbrowski — **Chronologia i charakter nawarstwień kulturowych lewobrzeżnego Głogowa w świetle dotychczasowych prac wykopaliskowych**.

W dyskusji głos zabrali: mgr Krystyna Klęsk, doc. dr Henryk Münch, prof. dr Kazimierz Żurowski, dr Tadeusz Zagrodzki, prof. dr Marian Haisig, mgr Marian Paździor, doc. dr Tadeusz Kozaczewski, dr Waclaw Korta, mgr Bohdan Gierlach, dr Janusz Kęmbowski, mgr Władysław Korcz, mgr Edward Dąbrowski. W dniu 8. V. w sesji uczestniczyła delegacja z Frankfurtu n/O (NRD).

(29—30) — Sesja naukowa na temat: **Oświata na Ziemi Lubuskiej w latach 1945—1965** zorganizowana przy udziale Kuratorium OS i Okręgowego Ośrodka Metodycznego.

Referaty wygłosili: doc. dr Stanisław Michalski — **Drugi rozwojowy systemu oświatowo-szkolnego w Polsce Ludowej** (w zastępstwie autora fragmenty referatu odczytał mgr Julian Dobosz), prof. dr Stanisław Kowalski — **Rozwój nauk pedagogicznych w Polsce Ludowej**, dr Wiesław Sauter — **Szkolnictwo na Ziemi Lubuskiej w okresie XX-lecia PRL**, mgr Stanisław Bielech — **Szkolnictwo zawodowe na Ziemi Lubuskiej w okresie XX-lecia PRL**, mgr Józef Głodeki mgr Bronisław Ratuś — **Kształcenie nauczycieli w woj. zielonogórskim**, mgr Stanisław Szamreji Tadeusz Szepelak — **Niektóre zagadnienia sprawności i powszechności nauczania w szkolnictwie ogólnokształcącym**, mgr Józef Jeremicz — **Rozwój oświaty dorosłych w woj. zielonogórskim**, mgr Lech Birgfellner — **Wychowanie fizyczne i sport w szkolnictwie lubuskim**, mgr Stanisław Kądziewski — **Problemy wy-**

chowawcze domów dziecka na Ziemi Lubuskiej, Józef Wolanin — Perspektywy rozwoju szkolnictwa lubuskiego w latach 1965—1970.

W dyskusji głos zabrali: mgr Andrzej Czarkowski, mgr Adam Nataneł, mgr Lech Birgfellner, mgr Stanisław Kania, dr Czesław Matusiewicz, Jan Zeman, mgr Stanisław Bielech, mgr Stefania Mazurczak, prof. dr Zdzisław Grot.

- GRUDZIEŃ** — Utworzenie **komisji socjologicznej**, kier. naukowy doc. dr Adam Sarapata.
- Ukazanie się pracy Adama Kołodziejskiego **Rozwój archeologii na terenie woj. zielonogórskiego w XX-leciu PRL.**
- (8) — Sympozjum poświęcone problematyce psychologii pracy w Zielonej Górze.
Referaty wygłosili: prof. dr Bolesław Hornowski — **Współczesne problemy psychologii pracy**, dr Eugeniusz Talejko — **Problem wydajności pracy w świetle osiągnięć psychologii**, mgr Maria Czarkowska, mgr Maria Radwańska i mgr Maria Sobków — **Psychologiczne podstawy doboru pracowników**, mgr Andrzej Banaś — **Psychologia w zakładzie pracy**, dr Czesław Matusiewicz — **Moralne aspekty motywacji pracy.**
W dyskusji głos zabrali: dr Jerzy Gmura, Stanisław Jaskuła, dr Eugeniusz Talejko, mgr Maria Czarkowska, mgr Zygmunt Zadworny, mgr Maria Radwańska, dr Czesław Matusiewicz, prof. dr Bolesław Hornowski, mgr Jan Muszyński.

ROK 1966

- LUTY** (1) — Posiedzenie Komisji Kultury i Nauki KW: analiza i ocena działalności LTN.
- (5) — Posiedzenie Prezydium LTN: omówienie spraw wydawniczych i materiałów na egzekutywę KW oraz budżetu na r. 1966.
Przyjęto nowych członków Towarzystwa.
- (16) — Posiedzenie egzekutywy KW: działalność Lubuskiego Towarzystwa Naukowego. Sprawozdanie składał prezes Towarzystwa prof dr Jan Wąsicki.
- MAJ** (7) — Posiedzenie Prezydium LTN: omówienie zagadnień współpracy z LTK i spraw wydawniczych.
- Ukazała się praca Aleksandra Schwartz **Zmiany krajobrazu krainy zielonogórskiej na tle rozwoju osadnictwa od XI do XX wieku.**

- Ukazała się praca Bogdana Kresa **Zarys dziejów winiarstwa zielonogórskiego.**

CZERWIEC (22) — Podpisanie porozumienia o współpracy, w zakresie turystyki i powołaniu pracowni regionalnych Katedry Turystyki AWF pomiędzy PWRN a AWF, przy udziale LTN.

Akademii Wychowania Fizycznego reprezentował prof. dr Zygmund Filipowicz, PWRN — przewodniczący Jan Lembas.

WRZESIEŃ (19) — Posiedzenie Prezydium LTN: omówienie spraw wydawniczych. Przyjęto 9 nowych członków.

Lubuskie Towarzystwo Naukowe otrzymało Zespołową Odznakę Tysiąclecia Państwa Polskiego, przyznaną przez Ogólnopolski Komitet F.J.N. za działalność i aktywny udział w obchodach Tysiąclecia Państwa Polskiego.

OPRACOWAŁ: S. DZIERAN

